

Albăiulia

Intemeiată la 1 Dec. 1918. Redactor: I. PUSCARIU.

Wilson a murit. O telegrama din Washington anunța moartea fostului președinte al Statelor Unite Wilson, marele barbat de stat, care a jucat un rol atât de covârșitor în războiul mondial prin intervenția Americii alături de aliați. Cele 14 puncte nu vor fi uitate.

24 Ianuarie 1859

După trista parte a povestii neamului nostru, poveste în care frații dormici de-a fi la olaltă sunt siliți de împrejurări să trăiască despartii, când cel dintâi care a căutat să dea ființă gândului unirii tuturor Românilor e ucis mișelește, iar alții, răsunători ai vitregiei stăpânirilor sunt trași pe roată și schinjuți, urmează capitolul strălucit al drumului spre isbândă.

Instărsit, după intensa frământare a unei generații eroice, gândul de unire ajunge la prima lui mare realizare: 24 Ian. 1859, unirea Principatelor. Azi, când sârbăm 65 de ani dela întâia mare sărbătoare națională, trebuie să ne întoarcem cu gândul spre aceia cari au început întâmplarea României-mari. Două umbre ne apar pe pânza acelor vremi, cari nici când nu vor fi întunecate de uitare, căci vor străluci în amintirea și recunoștința unui neam întreg, umbrele lui Vodă Alex. Ion Cuza și Mihail Kogălniceanu.

Actul unirii, această mare și sfântă sărbătoare e opera lui Cuza, a carui scurtă domnie e plină de atâtea fapte mari, după cum zice Kogălniceanu, care se știe că a muncit și el, mult, pentru ea. Deci, în ziua această sfântă, spre ei să se îndrepte gândurile și rugăciunile Românilor, spre acești mari eroi, cari, în proclamarea unirii, conștii de ceea ce au făcut, au scris: Naționalitatea românească este întemeiată.

Iar noi, cei de azi, să întemeiem cultul eroilor, să ne dedăm sufletele cu admirația vecinica și desinteresată față de aceia cari au luptat și s'au jertfit ca noi să trăim într-o lume nouă, o viață mai bună. Singura răsplată ce le-o putem da e, să ne gândim cu sfințenie la ei și să ne închinăm umbrelor lor sfinte, că să facem dovada că suntem „popor de viață dădător“.

În ziua de 24 Ianuarie, în întâia mare zi a unirii neamului românesc, deasupra mormântului lor să plutească sufletele noastre, să-i plângem că nu le-a fost să ajungă și ei zilele ferice de azi.

În mijlocul desbinărilor de azi, ziua de 24 Ian. — ziua unirii — ne apare ca o amintire care ne muștră.

Portretul dlui Maniu

Am publicat într'un număr trecut lista celor cari doresc să aibă acest portret, ca să putem face comanda cât mai repede rugăm pe cei cari se anunță să grăbească. Am primit și următoarea scrisoare:

Binevoit, Vă rog, a ne înșira și pre noi între doritorii de a poseda portretul marelui bărbat de stat Dr. Iuliu Maniu, pe care-l vom primi cu drag.

Nicolae Cosma, preot.
Alexandru Bognar, notar.
Roșia Montană, 27/I 1924.

O rasplata meritata

La decorarea dlui Cacoveanu, dl ministru Lăpădatu a spus:

„Mult stimat și venerat domnule Cacoveanu:

„Mă folosesc de această ocazie să Vă prezint aci, în Biserica încoronării, a reînvierii neamului, această distincție pe care Acel ce și-a pus pe cap în acest loc coroana de rege al tuturor românilor, v'a acordat-o pentru meritele literare câștigate.

M. S. Regele v'a acordat o distincțiune foarte rară dată numai celor ce o merită.

Permiteți-mi ca față cu acest public adunat, ce a venit să vă cinstească, să-mi permit în calitate de ministru al Artelor și al Cultelor să vă zic că d'oastră dle Cacoveanu nu ați făcut literatură pentru publicitate, pentru a vă crea un nume ci ați făcut literatură așa cum vă cerea sufletul d'oastră de artist și îndemnul lăuntric.

Acestor îndemnuri ai dat expresiune numai pentru mulțumirea proprie.

Și așa ai scris venerate dle Cacoveanu, după pilda, după modelul unuia aproape contemporan cu Dta, a lui V. Alexandri, care a scris cele mai frumoase legende cu subiecte bogate din popor.

Tot așa, și dumneata ai dat Floarea soarelui „Logofătul Tăutu“ și multe altele cari adunându-le într'un volum vor da literaturii românești una din cele mai frumoase pagini. Nu numai legende ai scris, pe cari le-a citit și Maiestățile Lor Regele și Regina, ai scris și fabule a căror valoare stă alături cu fabulele lui Alexandrescu.

Din aceleași porniri intim sufletești artistice ai făcut traduceri din cei mai mari poeți ai lumii Antice ca „Osian“ cu forme ce vor rămânea pildă generalităților ce vin.

Ai scris povești pe cari le-ai stors din sufletul poporului și le-ai literalizat, povești ce vor sta alături cu tot ce literatura are mai de seamă alături de I. Creangă și Ispirescu. Deosebirea însă între Creangă și dta este că primul a căutat să scoată în relief partea veselă — humorul țăranelui nostru — iar dta ai scos în evidență partea ce te-a impresionat mai mult duioșia sufletului dela țară.

Ai la activul d'oastră domnule Cacoveanu o operă ce va rămâne pentru posteritate, adevărat mărgăritar al literaturii românești.

Dacă generațiile de acum încă nu te-au cunoscut, generațiile ce vor veni te vor pune alături de Alexandri din care ai absorbit și dta miresele poetice; alături de Eminescu cu care ai fost prietin și cu mulți alți literați.

Distincția această vi s'a acordat de către acel ce stă deasupra noastră a tuturor de către M. S. Regele care te-a desco-

perit și care ți-a dat decorația ce a stat și pe pieptul lui Alexandri.

Și am venit să ți-o aduc eu să ți-o pun pe piept urmărit de amintire.

În tinerețea d'oastră fragedă când ca băiet de țăran erai pe băncile liceului rom. cat. din Sibiu, erai coleg cu cineva care te seconda în îndemnul literare. Cu acel cineva ai făcut primele debuturi în poezie.

Așa fiind, dta ca prietin și eu ca fiu am venit să ți aduc cu această decorație și să ți urez să trăiești încă sănătos și voinic și ca operele d'oastră să le vezi tipărite răspândite și cunoscute cât de curând“.

Un strigat de durere

Dl S. Bocu a primit dela mulți locuitori din Jimbolia, comună ce urmează să fie a noastră, această scrisoare:

Mult stimat Dle Director!

„Îndrăsnim să vă comunicăm următoarele referitor la Jimbolia. A sosit zilele trecute aci un revizor de impozite, care intenționează jupuirea pielii cetățenilor acestei comune, înainte de predarea ei la România.

Mici comercianți sunt obligați să plătească impozite dela 50 până la 90 mii dinari. Un lucru absolut imposibil, pentru că comerțul aci merge foarte prost, circulația mărfurilor e redusă, comercianții tănjesesc și chiar de și-ar da toată agoniseala vieții, tot n'ar putea plăti impozitele ce se cer, decând Jimbolia e pe cale să treacă la România.

Vă rugăm cu insistență să protestați împotriva acestor fapte, pentru că noi credem, că Serbia nu mai are nici un drept să forțeze impozite, din momentul ce acest orașel e cedat României și urmează credarea lui. Ar fi foarte bine și în interesul locuitorilor acestui orașel, cetățenii de mâine al României, ca onotații domni deputați să-și ridice glasul lor, protestând împotriva acestor abuzuri. Dacă nu se vor lua de urgență măsurile de salvare, România va primi o populație complect ruinată materialmente, ceea ce nu poate fi în interesul unei țări. Cerem dela dv. ajutor momentan.

Nu e adevărat că noi dorim să trăim în Serbia. Cu toți așteptăm intrarea românilor pentru că sârbii ne duc la ruină complectă. E o minciună sfruntată afirmația gazetelor sârbești, că noi dorim să trăim și mai departe în Jugoslavia.

Suntem siguri, că în România ne așteaptă un viitor mult mai bun.

Vă rugăm să tratați discret scrisoarea noastră și am rămas ai dv. stimători.

— **Dl Marzescu** ministru de justiție intenționează să nu acorde un nou spor de chirie pentru funcționarii chirași, pensionari, ziaristi, scriitorii și invalizii neimproprietății.

O donatie

Dl Aurel Medrea a dăruit liceului din Alba-Iulia mai multe zeci de cărți. Nu mai reliefăm frumusețea acestei fapte, dar accentuăm indiferența cetățenilor bogăți față de școală. Am dori ca această faptă, a unui om sărac, să trezească îndemnuri spre bine în cei bogăți, a căror singură iertare de păcate poate fi binefacerea. Prin darul lor s'ar putea înpuțina numărul elevilor săraci.

Gazetaresti

Pentru prestigiul profesional Comitetul Sindicatului Presei Române din Ardeal și Banat a intervenit împotriva celor cari făceau speculă, dându-se drept ziaristi, după cum ni se comunică. Pentru ca autoritățile locale să fie lămurite și să înlăture, pe pseudo gazetari dăm lista membrilor sindicatului: I. Agărbiceanu, T. Albani, A. Avram, N. Bagdasar, T. Birăescu, L. Blaga, L. Bolcaș, S. Bornemisa, Val. Braniste, Vict. Braniste, N. Bratu, I. Brotea, C. Racovița, A. Ciato, I. Clopoțel, I. Codarcea, R. Colbazi, A. Cosma, N. Cosma, A. Cofruș, D. Cucu, O. David, N. Davidescu, M. Demetrescu, R. Dragnea, I. Dragu, I. Fluteraș, M. Gaspar, I. Georgescu, T. Georgescu, A. Gociman, A. Hodoș, C. Humoreanu, I. Ioanovici, I. Ilieș, V. Ionescu, V. Iosif, I. Istrate, N. Istrate, I. Jumanca, A. Lupeanu, L. Luca, C. Mageanu, A. Maniu, G. Mihăescu, V. I. Moldovan, I. Montani, I. Moța, V. Muntean, A. Neaguș, P. Nemoianu, V. Nițescu, I. Ordeanu, I. Paleologu, L. Paukerov, S. Paul, C. Petrescu, H. Petrescu, E. Pitiș, I. Poda, S. Popa, A. Popa, G. Pop, M. Procopiu, L. Pușcar, A. Răoșianu, A. Rusu, M. Samarinianu, C. Savu, I. Schiopu, I. Soricu, G. Stoica, H. Teculescu, I. Toljan, D. Tomescu, A. Vasilescu, E. Vasiliu și Șt. Vlădescu.

Cronica Rimara

Bine frate, liberalii,
Nu mai părăsese puterea.
Au votat și legea legii,
Au făcut exproprierea.

Nu-și bat capul cetățeanul
Cum trăiește, bani mai are?
Araujază pretutindeni
Parăzi, ca la încoronare.

Vine unul, vizitează,
Ține un discurs cu foc;
Cetățeanul îl ascultă,
Dă să plece, altu' n'loc.

— Țara asta-i Canaanul,
Treburile ne merg strună,
Bani în cassa țării noastre
Năvălese gramezi pe lună.

— Iar România înflorește,
Țara asta-i dulce mamă,
Și, de suferă, el are
7 vieți, în piept de aramă.

Cetățeanul ascultându-l:
— „6 vieți sunt îngropate,
Mai avem doar numai una...
Du-te, du-te'n altă parte!“

Nu vă mai votăm de acuma
Oricât ați fi pe pământ;
Ne-ați pus crucea la alegeri,
Noi v'o punem la mormânt.

Din trecutul nostru

Ce spune dl Mehedinti

La Academia română, d. profesor S. Mehedinti a făcut o comunicare asupra „premiselor etnografice pentru istoria românilor“.

Dl Mehedinti a spus: Datele etnografice, de care istoricul trebuie să ție totdeauna seama, ne arată adevărata vechime a neamului nostru și granițele în care el a locuit.

„Nu este adevărat că viața poporului român începe odată cu războaiele lui Traian în Dacia.

Dacă privim harta Europei de acum 2000 ani, — afară de bazinul Mediteranei — vedem numai păduri: bourul și castorul veneau până la Carpați. Locuitorii Daciei noastre erau aci cu mult înainte de venirea lui Traian și erau statornici și nu nomazi. Ei erau pe atunci agricultorii vestiți. Soldații lui Alexandru Makedon ca să poată trece trebuiau să culce cu lanca frumoasele lor grâne.

La anul 513, republica romană nici nu era întemeiată și Geto-Dacii alcătuiau un popor puternic. Crucea lor cu ramurile frânte de acum 3000 de ani e poartă și azi ciobanii noștri la plugurile lor. Deci nu dela venirea lui Traian la Sarmisagetuza începe viața poporului român, ci cu mult înainte. Muzeul dela Brașov ne poate da o mulțime de dovezi în această privință.

Dl Mehedinti dovedește, apoi, că este inexact că Dacii erau barbari.

Traian când a venit în Dacia nu a făcut acțiunea aceasta dintr'o fantezie a sa, ci din ordin! El avea ordin să lege partea de jos cu cea de sus a Dunării.

Conferințiarul arată că este inexact că civilizația a încetat în Dacia după retragerea Romanilor, după cum tot inexactă este și afirmația că Geto-Dacii s'au retras în munți de frica barbarilor.

Viața poporului nostru, deci, este strâns legată cu mult înainte de Traian de întregul ținut carpatic-balcanic.

Culturale.

Ministerul instrucțiunii a trimis o circulară tuturor revizoratelor din țară, în care le pune în vedere să înceapă imediat cursuri de adulți și de lucru manual, prevăzând în acest scop, în buget, suma de 3 milioane lei din cari se vor acorda premii celor merițiși.

De asemenea pentru cursuri complementare s'a prevăzut suma de 500.000 lei, tot pentru premii celor ce se vor ocupa în direcțiunea această.

Administrație „Casei Școalelor“ a tipărit 100.000 abecedare pentru adulți, cari se vând cu prețul de cost analfabeților cu dare de mână și numai cu 1/10 din cost analfabeților lipsiți de mijloace.

Cei ce fac cursuri cu adulți, cursuri complementare și lucru manual, vor comunica revizoratului respectiv, care, va întocmi tablou de învățatorii cari urmează să fie încurajați.

STIRI

— **Societatea Crucea Rosie Filiala A-Iulia**, aranjează o serată costumată. Sâmbătă în 16 Febr. st. n. în sala teatrului „Caragiale“. Începutul la ora 9 seara. În pauză tombolă. Intrarea de persoană 30 Lei. Costumul național e de dorit, dar nu e obligator. Invităriile s'au trimis.

— **Soc. Fem. Rom. din loc**, mulțumește Dlor V. Mucea și I. Rațiu, pentru confecționarea a 10 părechi pantalonași, — la darul de Crăciun al copilor săraci. Dzeu să le răsplătească, să deie indemn tuturor concetățenilor noștri.

— **Rectificare**. La „Buletul mascat din 20 Ian. aranjat de Orf. din Război și Soc. Fem. Rom. din loc, din greșală nu s'a publicat suma de câte 100 Lei, suprasolvită de Dnii G. Crișan, A. Rusan și A. Deutsch. Ne cerem scuzele pentru această greșală și aducem sincere mulțumiri mărimum. D-lor donatori. Pentru ambele societăți. Silvia A. Stoica.

— **Filiala Alba-Iulia** a societății Crucea Roșie a României exprimă călduroase mulțumiri membrilor și conducătorului corului meseriașilor din Alba-Iulia, pentru donația de Lei 200, din venitele avute cu prilejul coindelor de Crăciun.

— **În atențiunea contribuabililor**. Se atrage atențiunea tuturor contribuabililor, comercianților, industriașii meseriași sau profesioniști, cari plătesc la atât în comune rurale, cât și urbane, a căror cifră de afaceri nu trece suma de 200.000 lei anual, la cerere îi se poate stabili un echivalent al impozitului pe cifra afacerilor. Cererile se fac în scris la percepțiune de cari s'ă țin. Cererea vă cuprinde declarația contribuabilului, că vrea să se stabilească un impozit echivalent, indicând și cifra de afaceri pe timpul dela 1 Sept. 1922 și 1 Sept. 1923, s'au pe timpul de care exercițiul comerțului, meseria, etc. în tot cazul nu poate fi pe timp mai scurt de 3 luni.

— **Targul de măstre din Viena** va avea loc la primăvara, din 9—15 Martie 1924. C. F. R. dau cereaătorilor 50% reducere la dus și întors. Cei cari doresc să ia parte pot cere informații amănunțite la firma „Huberus“ din Alba-Iulia.

— **Un nou teatru național**. D. Al. Lăpădatu, ministru cultelor și artelor a adus la cunoștința consiliului propunerea făcută de către d. I. Văișean, directorul general al teatrelor, pentru înființarea unui al doilea teatru subvenționat de stat.

— **S'au expropiat 6 milioane** de hectare și s'au impropriat 1.250.000 de acri și aproape 500 de mii așteapta să fie impropriatari și ei.

— **Circumscripțiile inspectoratelor agricole**. Pentru o mai bună utilizare a personalului de inspecțiune Casa centrală de impropriatari, în conferința avută cu toți inspectorii a hotărât ca fiecare să aibă un număr anumit de județe. Județul nostru face parte din circ. a 12-a. D. inspector general I. Popescu-Pera (Sibiu) Brașov, Ciuc. Trei Seane, Sibiu Făgăraș, Mureș Turda, Odorhei, Târnava-Mare, Târnava-Mică și Alba Inferioară.

— **Creerul lui Lenin**. Cățiva specialiști au examinat creerul lui Lenin; nu au găsit nici o anomalitate, afară de rupțura vaselor sangume. Creerul cântărește 1331 de grame. Comisarul poporului pentru igienă, d-l Sernaschko, a declarat că inima și creerul lui Lenin, ca și gloanțele extrase din corpul său, vor fi păstrate la muzeul lui Lenin, creiat acum o lună de Kameneff pentru studiul vieții lui Lenin.

